

Länsstrategi Västernorrland

För arbetet mot mäns våld mot kvinnor/ våld i nära relationer

2017-2020

Framtagen i samverkan mellan Länsstyrelsen Västernorrland, länets kommuner, Landstinget Västernorrland, Polismyndigheten och Kriminalvården.

Inledning

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Det är det 6:e delmålet inom den svenska jämställdhetspolitiken. Mäns våld mot kvinnor är ett jämställdhets- och folkhälsoproblem som förekommer i alla delar av samhället och inbegriper såväl rättsliga, sociala som hälso- och sjukvårdsaspekter.

För att nå det 6:e jämställdhetspolitiska delmålet att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor har regeringen beslutat om en tioårig nationell strategi¹. Den inbegriper hedersrelaterat våld och förtryck samt mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Den innehåller åtgärder som stärker skydd och stöd till våldsutsatta kvinnor, insatser mot våld i samkönade relationer samt åtgärder som motarbetar destruktiv maskulinitet och hederstänkande. Strategin sätter också fokus på mäns delaktighet och ansvar för att stoppa våldet. Arbetet på regional och lokal är grundläggande för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

I Västernorrland har berörda myndigheter tillsammans utarbetat en strategi för länets gemensamma insatser för att uppnå det nationella delmålet.

Länsstrategin ska ange riktning för länets kommuner, landsting, polismyndighet, åklagarmyndighet och kriminalvård i arbetet med att säkerställa ett långsiktigt och hållbart arbete mot mäns våld mot kvinnor i Västernorrland. Det förutsätter en god samverkan mellan berörda myndigheter.

Målet med det länsgemensamma arbetet är att våldsutsatta vuxna och barn och utövare av våld uppmärksammas och att de får tillgång till samhällets skydd- och stödinsatser genom strukturerad samverkan. Barnperspektivet ska genomsyra allt arbete med mäns våld mot kvinnor. Arbetet ska präglas av rättssäkerhet.

Länsstrategin fastställer målen för det länsgemensamma arbetet och innefattar en strategisk handlingsplan som beskriver hur målen ska uppnås samt en ansvarsbeskrivning för respektive myndigheternas grundläggande arbete. Det länsgemensamma arbetet mot mäns våld mot kvinnor följs upp årligen vilket samordnas av länsstyrelsen Västernorrland.

I den regionala samverkan ingår länets sju kommuner, polismyndigheten, åklagarmyndigheten, kriminalvården, landstinget och migrationsverket.

¹ Utdrag ur Makt, mål och myndighet - feministisk politik för en jämställd framtid Skr. 2016/17:10

Struktur över den regionala samverkan i Västernorrlands län

Länsstyrelsen	Regional ledningsgrupp	Regional samverkansgrupp	Operativa nätverk
Samordna och följa upp det regionala arbetet	Leda och prioritera det regionala arbetet	Samordna och följa upp verksamheternas arbete	<ul style="list-style-type: none">Mäns våld mot kvinnorDjurs utsatthet i våldrelationerProstitution och människohandel med sexuella ändamål

Bakgrund

Länsstrategin utgår från de fyra målsättningar som fastställts i regeringens nationella strategi. Målsättningar 2017-2020 är:

- Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld.
- Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn.
- Effektivare brottsbekämpning.
- Förbättrad kunskap och metodutveckling.

Som grund för Länsstrategin ligger även följande rapporter: *Våldsutsattas upplevelser av kontakten med myndigheter*² och *Kartläggning gällande myndigheters arbete med våld i nära relation*³. Utifrån resultaten i dessa rapporter har berörda myndigheter i Västernorrland enats om att:

- Våldsutsatta personer ska uppleva att de blir tagna på allvar.
- Omhändertagandet ska vara respektfullt, kompetent och tryggt.
- Arbetet ska präglas av rättssäkerhet.

² Intervjustudie från Mittuniversitetet av Karin Jarnkvist och Lotta Brännström

³ Våld i nära relation. En kartläggning av hur olika myndigheter och andra aktörer i Västernorrlands län arbetar med våld i nära relationer. Länsstyrelsens Rapport 2012-10

Definition av våld

Aktörerna i det länsgemensamma arbetet har enats om följande definition om våld: ”Våld är att uppsåtligt bruka eller hota att bruka makt eller fysisk styrka mot en annan människa, med följd eller tämligen sannolik följd att någon dör eller att det uppstår kroppsskada, psykisk skada, skador i den känslomässiga utvecklingen eller funktionsnedsättning.” Definitionen baseras på WHO:s definition av våld.

Våldet kan vara av psykisk, fysisk och sexuell karaktär och omfatta olika former av tvång och begränsningar samt försummelse. Med nära relation avses både om man har eller har haft en nära relation eller beroendeförhållande till utövaren av våldet.

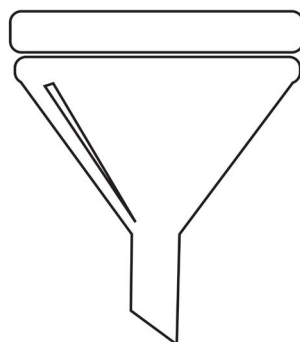
Målgrupper

Länsstrategin omfattar tre målgrupper inom mäns våld mot kvinnor med olika behov att beakta.

- Våldsutsatta vuxna
- Barn som själva utsätts för våld och som upplever våld mot närstående
- Utövare av våld.

Strategisk handlingsplan

Den strategiska handlingsplanen 2017-2020 syftar till att stärka förutsättningarna att nå målen i länsstrategin. Berörda myndigheter behöver upprätta egna handlingsplaner för att länsstrategins mål ska nås.

Operativt arbete i varje berörd verksamhet som syftar till att nå det nationella målet - att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

1. Ett utvecklat och verkningsfullt förebyggande arbete för att förhindra att våld överhuvudtaget uppstår samt att förmå de som utövar våld att upphöra med det.

Det innebär att varje myndighet behöver fastslå det enskilda ansvaret och samverkansansvaret inom nedanstående punkter för att utveckla det förebyggande arbetet:

- Kompetensutveckla personal om mäns våld mot kvinnor
- Samordna det våldsförebyggande arbetet och andra preventionsområden som brottsförebyggande, återfallsförebyggande och folkhälsoarbete
- Inkludera ämnet våld och konflikter inklusive hedersrelaterat våld och förtryck i det föräldraskapsstödjande arbetet
- Uppmärksamma barn och unga som riskerar att hamna i prostitution, i det förebyggande arbetet
- Inkludera frågor om jämställdhet, maskulinitetsnormer, sexköp och pornografi i arbetet med barn och unga.

2. Förbättrad upptäckt av våldsutsatta och våldsutövare samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta vuxna och barn.

Det innebär att varje myndighet behöver fastslå det enskilda ansvaret och samverkansansvaret inom nedanstående punkter för att bättre uppmärksamma och förbättra stödet och skyddet:

- Grundutbilda personal om mäns våld mot kvinnor och aktuell lagstiftning för att kunna uppmärksamma våldsutsatta och utövare av våld
- Grundutbilda om anmälningsplikten enligt 14 kap 1 § Socialtjänstlagen

- Kompetensutveckla personal om våldsutsatta i särskilt sårbara situationer som ålder, missbruk, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck, utländsk bakgrund, och närståendes värderingar kring självbestämmande rätt över sexualitet och relationer
- Ta fram information som är tillgänglig för alla medborgare om vilket stöd och skydd som finns
- Uppmärksamma våldsutsatta och utövare av våld och kunna hänvisa dem till rätt instans internt och externt
- Se till att barnperspektivet genomsyrar hela insatskedjan så att barnens behov och röster tydliggörs, uppmärksammas och tillgodoses
- Garantera att omhändertagandet av våldsutsatta personer och utövare av våld är professionellt, tryggt och respektfullt
- Garantera tillgång till likvärdigt skydd och stöd i hela länet

3. Effektivare brottsbekämpning

Det innebär att varje myndighet behöver fastslå det enskilda ansvaret och samverkansansvaret inom nedanstående punkter för att effektivisera brottsbekämpningen:

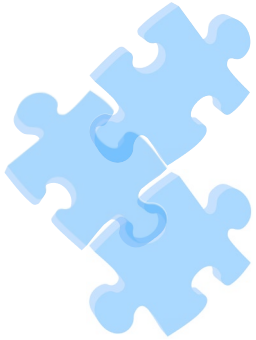
- Garantera kvalitativa, likvärdiga och effektiva utredningar och lagföringar inom rättsväsendet
- Kompetensutveckla om mäns våld mot kvinnor på alla nivåer i rättskedjan kring bemötande och skydd av våldsutsatta vuxna och barn som är, eller riskerar att bli, utsatta för våld och sexualbrott
- Ge stöd till brottsoffer i form av målsägandebiträde/särskild företrädare för barn, tidigt i rättsprocessen
- Samverka kring brottsbekämpningen av alla former av mäns våld mot kvinnor
- Arbeta med spaning och anmälningar avseende misstänkta köp av sexuell tjänst
- Samverka med branschorganisationer för att uppmärksamma utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål

4. Förbättrad kunskap och metodutveckling

Det innebär att varje myndighet behöver fastslå det enskilda ansvaret och samverkansansvaret inom nedanstående punkter för att förbättra och utveckla kunskapen och arbetet mot mäns våld mot kvinnor:

- Vidareutbilda personal om mäns våld mot kvinnor
- Utveckla kunskapsutbytet inom den egna myndigheten kring ärendehantering om mäns våld mot kvinnor
- Utveckla kunskapsutbytet om respektive aktörs ansvarsområde enligt socialtjänstlagen
- Genomföra systematisk uppföljning av insatsers resultat på individ- och grupp-nivå

Ansvarsbeskrivning för myndigheternas respektive insatser

Ett långsiktigt och hållbart arbete mot mäns våld mot kvinnor förutsätter en god samverkan mellan berörda myndigheter. En del i arbetet är att upprätta en tydlig ansvarsbeskrivning för myndigheternas respektive insatser vid mäns våld mot kvinnor.

Ansvarsbeskrivningen för varje myndighet utgår från respektive ansvar och skyldighet enligt gällande lagar, föreskrifter/regelverk m.m. samt den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Kommunens ansvar **Socialtjänst**

Inleda utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen - skyndsamt gällande barn och vid samtycke gällande vuxna.

Särskilt beakta barnens behov av skydd och stöd.

Bedöma och tillgodose våldsutsattas behov av omedelbart skydd och stöd.

Bedöma risk för upprepat och fortsatt våld.

Tillgodose våldsutsattas långsiktiga behov av skydd och stöd.

Informera den våldsutsatta om vilken hjälp till skydd och stöd som finns att få och stödja i att ta kontakt med andra myndigheter och organisationer.

Stödja våldsutsatta i, och samordna, kontakter med andra myndigheter.

Vid behov hjälpa våldsutsatta till skyddat boende och ekonomiskt bistånd.

Ge information och avlastning till anhöriga
Samordna arbetet med andra myndigheter.

Arbeta i enlighet med SOSFS 2014/4.

Förskola och skola

Upptäcka och identifiera barn som kan vara utsatt för våld eller bevittnat våld.

Informera den våldsutsatta om vilken hjälp till skydd och stöd som finns att få och stödja i att ta kontakt med andra myndigheter och organisationer.

Anmäla enligt 14 kap 1 § SoL barn som utsätts för våld/bevittnar våld eller riskerar att utsättas för våld/bevittna våld.

Polismyndighetens ansvar

Genomföra kvalitativa förstahandsåtgärder som;

- Brottplatsundersökning,
- säkra bevis,
- genomföra förhör med misstänkt, målsägande (helst videoinspelning), vittnen etc.
- dokumentera skador.

Leda och utreda brottsutredning.

Utföra hot- och riskbedömningar.

Bistå med skyddsåtgärder.

Informera om processens gång och initiera målsägandebiträde.

Anmäla enligt 14 kap 1 § SoL barn som utsätts för våld/bevittnar våld eller riskerar att utsättas för våld/bevittna våld.

Informera den våldsutsatta om vilken hjälp till skydd och stöd som finns att få och stödja i att ta kontakt med andra myndigheter och organisationer.

Åklagarmyndighetens ansvar

Leda förundersökningen i samtliga brottsutredningar avseende våld i nära relationer.

Besluta vilka gärningar som ska utredas och ge direktiv till polisen om vilka utredningsåtgärder som ska vidtas såsom exempelvis rättsmedicinsk undersökning, rättsintyg, husrannsakan, förhör m.m.

Fatta beslut om huruvida åtal ska väckas eller om förundersökningen ska läggas ned (när samtliga utredningsåtgärder är vidtagna).

Väcka åtal i tingsrätten samt föra talan i rätten.

Anmäla enligt 14 kap 1 § SoL barn som utsätts för våld/bevittnar våld eller riskerar att utsättas för våld/bevittna våld.

Hälso- och sjukvården samt tandvårdens ansvar

Upptäcka och identifiera våld.

Anmäla enligt 14 kap 1 § SoL barn som utsätts för våld/bevittnar våld eller riskerar att utsättas för våld/bevittna våld.

Medicinsk undersökning och vård.

Krisomhändertagande och bedömning av psykiska symtom samt behandling.

Dokumentera och utfärda intyg eller utlåtande.

Uppmuntra enskild till polisanmälan och vid grova brott överväga polisanmälan.

Riskbedömning (bedömning av patientens behov av skydd och säkerhet i samband med besöket, görs tillsammans med patienten).

Informera den våldsutsatta om vilken hjälp till skydd och stöd som finns att få och stödja i att ta kontakt med andra myndigheter och organisationer.

Samordna arbetet med andra myndigheter.

Arbeta i enlighet med SOSFS 2014/4.

Kriminalvårdens ansvar

Utreda eventuellt behov av behandlingsinsatser och stödja våldsutsatta kvinnor.

Motivera till behandling och göra en riskbedömning.

Utarbeta handlingsplaner i samarbete med socialtjänsten.

Anmäla enligt 14 kap 1 § SoL barn som utsätts för våld/bevittnar våld eller riskerar att utsättas för våld/bevittna våld.

Beakta brottsofferperspektivet i alla beslut rörande klienter.